

Zámená - pronominá

1 Vyberte/doplňte správnu odpoveď

Zámená:

- sú plnovýznamový/neplnovýznamový slovný druh,
- vo vete dokážu zastúpiť podstatné meno, príslovie, číslo, číslovku a príslovku
- majú odkazovaciu funkciu. ✓

2 Doplňte do hlavnej vety zámeno tak, aby nám pomohlo určiť typ vedľajšej vety.

1. Vybral som si pero, ktoré nechcelo písať. 2. Opýtal som sa jej, ako sa má. 3. Choď tam, kde robia groše. 4. Požiadala ho, aby jej dal pokoj.

1. Vybral som si také pero, ktoré nechcelo písať.

2. Opýtal som sa jej, na to, ako sa má.

3. Choď tam, kde robia groše.

4. Požiadala ho, aby jej dal pokoj.

3 Doplňte do sivých buniek správne pojmy.

Rozdelenie zámen podľa významu							
rodové		VNAZOVACIE BN	ZVRATNÉ		VYMENOVACIE	OPŤOVACIE	ROZKŤOVACIE
základné BO	prívlastňovacie RO	ten taký	2 + HLAVNÉ BN	prívlastňovacie BO	iný každý	kto, čo ktorý	niekto dakde
ja	môj	tam	sa	svoj	sám	koľko	všelijaký
ty	jej	tak	seba		nijaký	ako	hocaký
on	ich				všade	prečo	
ono					nikdy		
my					žiadny		
						- vo vete majú aj spájaciu funkciu (vzťažné zámená)	

4 Zámená v prvých piatich stĺpcoch označte ako:

- rodové (R)/bezrodové (B)
- ohybné (O)/neohybné (N)

5 Vytvorte jednoduché podradňovacie súvetia, v ktorých použijete ako spájacie výrazy vzťažné zámená: ako, prečo, kto, čo, ktorý.

Vkázal mi, ako to vyriešil.
Vysvetlil mi, prečo nepíšeš.
Vkázalo sa, kto to bol.
Zistili sme, čo všetko máme.
Označili nám, ktorý siak prepada.

6 Správne doplňte krátky alebo dlhý tvar zámena.

List schovala za obraz. Pozri sa naň! (zaň/zaňho)
Zabudol si v škole šál. Išiel poň. (poň/poňho)
Bolo treba ísť po Miška do škôlky. Bol si poňho? (poň/poňho)
Narukoval na vojnu. Modlila sa zaňho. (zaň/zaňho)
Mám nový ďalekohľad. Rád sa cez ň pozerám. (cez ň/cez neho)

7 V texte ľudovej pesničky sa prejavuje nespisovná výslovnosť zámena.

O ktoré zámeno ide? Prečo je takáto výslovnosť nespisovná?

Pondelok doma nebudem

Pondelok doma nebudem, utorok na jarmok pôjdem,

[: a v stredu z jarmoku, vo štvrtok s chlapcami do šenku. :]

A piatok Anička moja, ty budeš ženička moja,

[: v sobotu rúčku dáš, v nedeľu pôjdeme na sobáš. :]

Čija si, Anička, čija, otcova či materina,

[: Čija som, tvoja som, otcova i materina som. :]

Spisovne je čia.

8 Doplňte správne privlastňovacie zámeno.

1. Peter myslí na svojú mamu. (ide o Petrovu mamu)
2. Susedia držia svojho psa na reťazi. (ich pes)
3. Otec sa prišiel sťažovať. Učiteľka potrestala jeho syna. Chcel sa svojho syna zastat'.

9. Doplňte do viet zámená tak, aby ste dosiahli vyššiu expresívnosť, zvýraznili obsah.

Máš sa dobre. *Maš sa tak dobre.*

Už nebudem zlý. *Vi nebudem tak zlí.*

Slovák sa vo svete nestrati. *Tak štíh sa vo svete nestrati.*

10. Čo najjednoduchšie vysvetlite:

- a) prečo v tvaroch *tešil sa* a *hneval sa* je zámeno „sa“ derivačnou morférou. - majú význam slova
b) prečo v tvaroch *dom sa stavia*, *tráva sa kosí* je „sa“ gramatickou morférou. - vyjadruje vzťah medzi slovami
c) čo je to *pluralis majestaticus*. - hovorenie osebe v množnom čísle
d) čo je to *autorský plurál*. - autor rozpráva osebe v množnom čísle

11. V ukázkach oficiálneho písomného styku rozhodnite o písaní veľkých a malých písmen.

zasielam vám svoj životopis... *Vám*

vaša magnificencia, pán rektor. *Vaša, Magnificencia*

vaša eminencia, pán kardinál... *Vaša, Eminencia*

ak vás naša ponuka zaujala, zavolajte na telefónne číslo... *Vás*

12. Aké známe pravidlo neplatí pre uvedené zámená?

s niekým, niečím, niečí, čertviakým - *prv zákon o prtmickom krátení*

13. Výrazne prečítajte nasledujúce vety.

Už len pre tie dietky sa to oplatilo urobiť.

Tito bezohľadní vodiči zapríčiňujú väčšiu dopravných nehôd.

Základná študijná literatúra:

CALTÍKOVÁ, M. a kol.: Slovenský jazyk pre stredné školy 2. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 2009. ISBN 978-80-7158-938-9.